

I N D E X.

na ipsorum difficulter pariant, sintq; formosæ, & in administratione rei familiaris tenaces & prudentes, ex Catharro autē morbo regio, angina, pleuritide, fistulis, aqua intereunte vel pristi plerumque moriantur.

D O C C V M Frisæ oppidum, nunc Leouardiensis diocesis in Dongerdelia situm, loco primum dumoso excitatum, quod loci & commerciorum commoditate inlegans, deinde oppidū excreuit. Annem habet ex portu maris Schelbach, qui in Oceanum delabitur, ipsamque Ciuitatem media quasi ex parte interfecat, ad nauigationem & negotiationem accommodum, Emporium olim fuit occidentalium mercium. Pontes habet duos ligneos, quorum alter silice stratus, nudinis & quotidianis ciuium inambulationibus celebratur. Anno 1582. nouis statum contra Philippum Regem factionib. murorum reparatione priscam muniti oppidi formam, quam sub Carolo Quinto amiserat, recipit. Forum habet oblongum & amplum, priuatis ciuium ædibus, & in medio domo negotiationi dicata, ornatum. Duos habet Ecclesias Parochiales, in vno cœmeterio cōstitutas, vnam S. Martino, alteram S. Bonifacio sacram. Cum Xenodochio benè dotati, D. Anthonij Sacello, & magnifica S. Bonifacij Abbatia, Ciues industrii sunt, negotiatores callidi, & ad literarum studia idonei, quod ingenia plurima, quæ hanc patriam orta illustrarunt, non obscure confirmant.

E.

40. **E I S L E B I A**, Germaniæ Saxoniæ in Comitatu Mansfeldensi oppidum.

89. **E L B O G E N**, Scañiæ Danicæ oppidum.

F.

30. **F L E N S B V R G V M**, Celebre Holsatiæ oppidum, de quo strenui ac Nobilis Viri Henrici Rantzouij Regis Danicæ Camerarij hæc Geographiæ amantibus lusere.

Me Fleno struxit vicini in littore ponti

Nota satis non est cuius origo viri.

Ante sui sedes horum, qui fallere pisces

Norunt, nunc domibus flore magnificis.

Aptior haud vrbs est mutandis mercibus vlla,

Prædita sum portus commoditate boni.

Arx mihi perpulchra est, sunt templa decore superba,

Regibus & Ducibus sunt data iura mihi.

Nunc me iure tenet pariter Fridericus & arcem

In Dania & Regno qui modo Sceptra gerit.

16. **F R E T V M D A N I C V M**, O R, S V N D T.

G.

14. **G O V D A**, Hollandiæ oppidum in ostio aluei, Goudæ, cuius & nomen refert, ad flumen Isalam situm, Leida quarto distans muliari, copiosum, diues, lautū, populo abundans, permultas in mœnibus turre, nouè verò in ambitu colligit portas. Xenodochia, Nosocomia, Orphanotrophia, & multa, nuncupata pietati loca, amplissimaq; monasteria, ante, quam Geusicis implicaretur tricis, ad admirationē exhibere solebat, quorum complura nunc, solo equata, iacent. Sextum, & vltimum in Statuū ordine, occupat locū. Suburbia habuit amplissima, in quib. plures, quæ ostingēt domus, quæ nunc cū S. Oliuerij Ecclesia, & leprosorio amplo, diruta. Fœcunda eruditorum virorum genetrix, semper fuit, edidit enim Henricū & Ioannē, scriptis illustres, quos Tritemius, in suo illustrium virorum catalogo, memorat. Item, Guilhelmu, Hermannu, & Cornelium Aurelium, Historiographos, & poetas, Hermannu Goudanum Theologu, & Iacobu poetā insignē, Et, præter hos, patrium hoc solum, ortu decorant, Cornelius Schoneus, quem edita poemata sua laudant, Raynerus Snoyus, qui de Christiana libertate opusculum scripsit, & paraphrases in psalmos, quas Nicol. Hugoni latinitate donauit, Carmelitarum Prouincialis, in Vbiorum Metropoli Agrippina Colonia, ordinis sui cœnobio peculiare ornamentum. Et hi quidem omnes vita defuncti, celeberrimam nominis famam reliquerunt. Inde verò tempore, multorum auctor operum, Cornelius Loos Callidius Goudanus apud Moguntinos inclarescit. Porro, dum in Goudæ descriptione meminim. natantium glebarum, in eius oppidi foueis, promissimus de ijs, nos latius acturos in Indice. Itaque eius nunc benè memores, existimabamus, harum occasione, non inuenistam hic disputationem cum ijs institui posse, qui Hollandiam, & Campestem Brabantiam, alienas esse, aduentitias, & inquilinas Insulas, quæ inundatione, & amnibus eo deuectæ fuerint. Nannius siquidē in libris συμμιχτων, eos falli existimat, qui in Batauica & Brabantia camporum planitie, syluas fuisse, atque earum tempestatibus euerfarū, ea loca, sepulcra esse arbitrantur, ductus auctoritate quadam Plinij lib. naturalis historiæ XVI. cap. 1. Quo loco Nannius, Plinium docere constanter adfirmat, Romanos, dum circa Bataniam agerent,

procul quasi ingentem hostium classem vidisse, cui, dum occurrerent conflicturn, non in aciem hostium, sed in arbores, vna cum Insulis natantes incidisse, quæ ad proxima quæque littora rapiebantur, & nihil Romanorum classes metuentes, in Bataniam appulisse, atque illic (miserabile visu) omnes, vno casu, procubuisse. Cæterum, quia hic cum mortuis dimicare non libet, de natantium glebarum ratione, quæ in Goudæ foueis, quandoque conspiciuntur, & ad hanc nostram descriptionem merito pertinent, pauca. Meminit quidem Plinius lib. 2. cap. 97. fluitant Insularum, quæ nunquam die ac nocte eodem loco visuntur, imo, non ventis solum, sed etiam contis, vel quolibet impulsu, ceu remonauicula, mouentur, verum, causam earum non assignat. Natantes autem insulas, triplices inuenio, alias Symplegades, hoc est, concurrentes Græcis appellatas, de quib. Plin. lib. 4. cap. 13. alias, ex Olao Magnō, in Mari glaciali, errabundas: Ingentes sunt diremptæ glaciæ crustæ, Tertium earum insularum genus, Plinius commemorat, lib. 2. cap. 95. quæ in lacubus natant. Quas non alio ratione, quam ingentes terræ glebas, in Goudæ foueis natante existimamus. Ratio autem, vt in ipso Hollandiæ fundo, ita in lacuum etiam natura versatur, quorum vapores, cum materiam à profundo glutinosam ac lentam eleuent, ea, cum innata circa margines vligine, glebis ac furculis incidētibus adglutinata, aliquo temporis spatio, crescit, & in multa aq. altitudine, innatat. Rationem hanc Hollandicæ ignis pabula, confirmant: Ea namque regio, bituminoso cœno, ac massa constans, atram glebam suppeditat, ex qua lutū effoditur, quod accuratè, subactum, ac in areâ diffusum, crassitudine palmari extenditur, & vbi paulatim cōstiterit, palmares in tesseras scinditur, ac deinde siccus redditum, in metas attollitur, quod integrè siccescat. Ita Hollandicum, ita Flandricum agitur, & præparatur lutum, sed Hollandicum excellit, quod bitumine solo constare videatur, habens aliquando paruas etiam quasdam marcidæ ligni reliquias, ligna omnia superans, caloris vehementia, ignis duratione, & prunarū ardore. Atri igitur illi cespites, & palmares cubi, in quibus suauiter bituminis vis dominatur, allatam, natantium glebarū rationem, confirmant. In quibus, quoniam marcidæ radicū fila, & fibræ plerumque inueniuntur, fateri nos cogunt, loca illa palustria, syluis olim abundasse. Vix autem credibile, quantam cespitum abundantiam Hollandia tam sibi, quam exteris subministrat, ita, vt vestigal tonnarum, quæ alio exportatur, ac incredibilè pecuniarum summā ascendat, cum tamen de singulis tonnis quarta & vicesima brabantici suferi pars persoluatur. Ita Hollandi, territorij suum vendunt, & cespitum forma exportant. Id, quod à centenis annis hætenus fecerunt, vt solum sit multo, quam mare humilior. Et, quia periculum inde regioni imminerebat, nemare tandem, vniuersam absorberet, hinc, alia praxi, cespitum materiam, non de superficie sumunt, sed ex imo fundo exhauriunt, & retibus lutum piscantur, donec ad sabulosum fundum, viuam ebullientem aquam, deueniant.

H.

33. **H A D E R S L E B I A**, haud vulgare Slesuicensis Ducatus, oppidum, portu Fioniam, Danicæ, in Oceano orientali, insulam respicit, quæ ob soli fertilitatem, aërisque salubritatem & amœnitatem, inter præcipuas Regni Danici insulas numeratur, habens circumquaque plures sibi adiacentes numero prope 37.

28. **H A F N I A**, siue Copenhafnia, vrbū Zelandicarum præcipua, imo totius Daniæ Metropolis, ob magnitudinē opulentiæ, & maximam commoditatem portus, quem & incredibilis profunditas, & obiectus insulæ Amar, nautis tutissimum facit. Est autem vallo, atq; muris munitissima, cuius incolæ, Regib. suis semper additissimi sunt habiti, & acerrimi priuilegiarū suarū defensores, Hinc, anno M.D.XXIV. grauissima obsidione vltra annum pressi, non ante se hosti dedere, quam extrema necessitate & fame cogerentur. Similem deinde obsidionem anno salutis M.D.XXXVI. vltra anni tempus tolerarunt, tanta pertinacia, vt frumenti & cibariarum penuria, coacti sint ciues, & præfidiari milites, felib. canibusque vesci. Ciues longè distitas & remotas negotiationes exercent, per vniuersum oriētale pelagus: Item, in Norvegia, Islandia, & Belgico, quo frumenta deportare solent. Est & hic celebris Academia, quam multis & continuis bellis collapsam, Rex Christianus tertius restaurauit, anno 1539. amplissimis in eam collatis redditibus, Fredericus autem secundus restauratā, maiorib. redditibus annuis insigniter promouit. Huic vrbī, quæ mare respicit, proxime adiacet Arx Regia, crassissimis muris, tectis, præcellisq; pinnaculis, adeo in sublime fastigiata, vt ex mari multis miliaribus se conspicuam reddat. Quam præternauigantes nautæ more vetusto, sublimiora vela, Regis honorandi significatione quandam, delonginquo facta, demittere solent.

36. **H A M B V R G V M**, Stormariæ, quæ Holsatiæ pars, quondam Metropolis, Albis fluminis, Tacito merito inclyti, aliorumque fluminum propinquitate, oportuno ad negotiationem loco sita, oppidanos diuites reddit, cuius varios casus, & mag-